

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

33. Ad quem bona capta in bello pertineant? Et si bone, quæ ab hostibus eripiuntur, somt furto sublata. am restotiemda somt veris Dominis, vel possint milites illa sibi retinere? Et an si emptione, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

spoliare mercatores Gallos, aut agricolas quantumcumque innocentes, quia licet forte à principio Republica, aut Princeps Gallorum non fuerit in causa iam est in culpa, quia negligit vindicare.

2. Sed his non obstantibus negatiuam sententiam docet Petrus Lorca, vir quidem doctus, in 2. 2. D. *Thoma quest. 40. art. 1. sect. 3. disput. 52. in apen. num. 15.* quia hic modus compensationis natura sua iniustus est, quia per se infert nocementum innocenti, & punit vnum pro peccato alterius, quod humana iustitia fieri non potest, non minus in bonis externis, quam in personis, & ita iure ciuili & Canonico reprobata sunt dicta Repraesaliam, vt patet in *Authentica, vt non fiant pignorationes, coll. 5. & in cap. & si pignorationes, de iur. in 6. sic habetur.* Et si pignorationes, quas vulgaris elocutio *Repraesaliam* nominat, in quibus aliquis pro alio praegratur, tanquam graues legibus & aequitati naturali contrarias, ciuili sint constitutione prohibita, &c. Nec valet dicere, quod licet inferre bellum toti Republicae propter iniuriam ab aliqua parte eius illatam, si communitas & Princeps vindicare neglexerint, ergo pariter licebit solam compensationem damni accipere à quibuscumque Republicae membris. Nam respondeo primò disparere esse rationem, quoniam iniuria, aut damnum pro quo petitur Repraesaliam non est tantum, aut tanti momenti, vt sit iusta causa belli, nam si esset, iam non esset, Repraesaliam, sed bellum; nos autem loquimur de Repraesaliam vt à bello distinguitur; non ergo est tam vrgens causa, vt tota Republica puniri possit. Quare licet laesi non assequantur restaurationem damni, petendo eam à Principibus, non sufficit vt innocentes patiantur, contra totam Republicam agi possit. Respondeo secundò etiam in bello iusto innocentes laedi non posse in bonis externis per se & directè. Hac omnia Lorca *ubi supra.*

3. Verùm affirmatiuam sententiam ego probabilissimam & tutam in praxi esse existimo, quam tuentur, teste ipso Lorca, communiter Doctores, vt Syluester, Caietanus, & alij Casuistae in *ver. Repraesaliam*, Couar. Victor. Gabriel Nauar. D. Anton. penes Lorcam, quibus ego addo Iacobum Granados in 2. 2. D. *Thoma, contr. 3. tract. 13. disput. 4. sect. 8. num. 73.* Calstrum Paluum tom. 1. tractat. 6. *disput. 5. punct. 4. & Coninch. in 2. 2. disput. 31. dub. 7. & 8. num. 152. & Molin. tom. 1. & disputat. 121. concl. 4. Valentia tom. 3. disput. 3. quest. 16. punct. 3.* Villalobos in *summ. tom. 2. in st. 5. diffic. 4. num. 16. lo. Franc. Suarez in enchir. lib. 7. lit. R. ver. Repraesaliam.* Petrum Binsfeldium *tract. de iniurijs & damno dato, cap. 8. quest. 4. concl. 1. & seq. David à Maunden. in Decal. praec. 7. discurs. 2. num. 8. Tannerum in Theol. schol. tom. 3. disput. 2. quest. 6. dub. 5. num. 73.* Layman in *Theol. moral. lib. 2. tract. 3. cap. 12. num. 13.* Mynsingerum *cent. 6. obseru. 1.* Dico igitur licitas esse Repraesaliam, concurrentibus tamen sex conditionibus, prima quod manifestè constet ciues vnus Republicae fecisse iniuriam ciuibus alterius Republicae, v. g. aliqua eorum bona captendo, aut detinendo, nolendo soluere clarè ex iustitia debita, aut simili ratione, debet tamen haec iniuria esse notabiliter grauis. Secunda, vt Superiores illius Republicae cuius ciues iniuriam intulerunt, rogati vt faciant iustitiam, reculent aut negligant. Tertia, vt aperte constet illos culpabiliter nolle facere iustitiam. Quarta vt supremus Princeps Republicae laesa aedeatur, & causa cognita concedat facultatem capiendi Repraesaliam. Quinta, vt non inferatur alteri Republicae plus damni quam necesse ad plenam satisfactionem pro iniuria ac damnis acceptis. Sexta, vt non concedantur in personas Ecclesiasticas.

3. His ergo conditionibus positis, puto Repraesaliam licitas esse; & ratio est quia in bello iusto, vt omnes asserunt, bona innocentium licitè diripiuntur quando hoc est necessarium ad obtinendam plenam satisfactionem. Ergo id fieri potest per Repraesaliam, est enim omnino eadem ratio. Nec valet dicere cum Lorca, quòd bellum requirit grauiorem causam, quia eius damna & incommoda sunt etiam longè grauiora & acerbiora quam Repraesaliam. Ad illud verò quod asserit, innocentes non posse laedi in bonis externis per se & directè, etiam in bello iusto; ergo neque in Repraesaliam. Respondeo cum Molina *disput. 120. & 121. Valent. tom. 3. disput. 13. quest. 16. punct. 3. §. 4.* Infero contrariam sententiam esse tenendam, nempe in bello etiam innocentes directè posse spoliari suis bonis & libertate, quod Coninch in *tit. disput. 31. dub. 7. num. 112.* probabilius credit, quando aliter nequit sufficiens satisfactio obtineri pro iniurijs & damnis acceptis. Pro quo nota omnes ciues alicuius Republicae constituere vnum corpus, atque etiam ceteri aliquid vnum, ad eò vt quod Republica ita facit, censentur omnes facere, atque ita hoc peccante censentur omnes & singuli peccasse ac esse punibiles in his bonis, quae censentur bona Republicae, eiusque dominio ac dispositioni subint, qualia sunt omnia bona fortunae, non solum communita, sed etiam priuata singulorum ciuium, ex quibus contra Lorcam assero innocentes licet ob aliorum culpam non possent puniri, possent tamen compelli vt satisfaciant pro debito; quod tanquam pars illius Republicae contraxerunt, & hoc efficitur in casu belli & Repraesaliam.

4. Restat modò respondere ad alia argumenta quae adducit Lorca, & ad primum nego, hunc modum compensandi natura sua esse iniustum, quando efficitur cum auctoritate Principis, & seruatis supra dictis conditionibus, ad quae praecise, quia aliter satisfactio obtineri nequit, quod aequitati naturali nullo modo repugnat, cum is qui grauatur in Repraesaliam, sit huic grauamini obnoxius ratione Republicae cuius est pars, & cui sua bona obstricta sunt. Vnde vsus Repraesaliam ab antiquis proditiisse post Budaeum in *annot. ad legem aut facta, §. euntes, ff. de penis, obseruat Couar. in reg. peccatum, part. 2. §. 9. n. 4. & Gail. in lib. de pignorat. obseru. 2. ad cap. eisi pignorationibus; & ad Authent. vt non fiant, respondeo etiam intelligenda esse, quando Repraesaliam efficitur sine supremi Principis auctoritate, vel sine supra dictis conditionibus.*

RESOL. XXXIII.

Ad quem capta bona in bello pertineant? Et si bona, quae ab hostibus eripiuntur, sint furto subtrahata, an restituenda sint veris Dominis, vel possint Milites illa sibi retinere? Et an si emprione, donatione, aut alia ratione aliquis ab hostibus accipiat aliquid, teneatur veris Dominis restituere, quod notandum est pro Catholicis Hollandijs, qui aliquando ex preda Indica aliqua à nauis emunt? Ex p. 6. tr. 4. Ref. 23.

§. 1. Respondeo, si bona immobilia sunt, ad Principem pertinere in satisfactionem iniuriae acceptae, recopensationem expensarum & periculorum, &c. Si verò bona mobilia sunt, regulariter efficiuntur capientium, nisi consuetudo extet in contrarium in aliquo loco, vt ex hoc milites alicuius excitentur ad bellum.

2. Sed difficultas est: si bona quae ab hostibus eripiuntur, sint furto subtrahata, qualia sunt ea quae Turcae à Christianis accipiunt; & quae in bello illicito inter Christiania

Sup. his bonis, & libertate supra in Ref. 26. & in alio §. eius primae not. & in Ref. 28. pro parte.

Christianos aliquando prædantur: An ista restituenda sunt veris dominis, vel possint Milites illa retinere?

3. Respondeo: quòd si bona in mobilia sunt, reddenda sunt veris dominis; si verò bona capta mobilia sunt probabile existimat retineri posse. Valentia *tom. 3. disput. 3. quest. 16. punct. 3.* Covarruias in *Regul. peccatum. part. 3. §. 11. num. 7.*

4. Verùm Molina *disp. 18. per totam*, Coninch *disp. 31. de bello dub. 7. num. 122.* & alij distinguunt. Putant enim iure naturæ primis dominis esse restituenda, quia non amiserunt dominium: sed iure Cæsareo, & Castellano fieri capientium, si hostes ea deportarunt ad præsidia & loca tuta. Aduertunt tamen suprâ citati Doctores has leges Cæsareas & Castellæ non esse extendendas ad bona sublata ab his, qui subditi non sunt iuri Cæsareo, & Castellæ: quare si bona, quæ Hispanorum usurpat à Turcis, Turcæ accepissent à Gallis, non videtur ex vi harum legum retinere posse: sic è contra, neque Gallus, si usurpare bona Hispanorum à Turcis; quia Galli & Hispani non subduntur iisdem iuribus.

5. Sed Castrum Palauis *tom. 1. tract. 6. disput. 5. punct. 4. num. 27.* putat in omni ferè natione ius hoc approbante consuetudine esse introductum; & ita etiam docet Emanuel Sæ, *verb. bellum, num. 26.* & ego libenter huic sententia adhareo.

6. Puto tamen cum Hurt. de Mend. *volum. 2. disp. 169. sect. 1. §. 119.* vt bona mobilia existantia apud victos possint iuste retineri, duo necessaria esse. Alterum, vt hostis res alienas vixerit ad Castrum, aliòve locum tutum, vbi possent ea tueri à veris dominis: alterum vt nox intercesserit inter earum rerum apprehensionem & expugnationem. Si enim hodie hostis prædam agit, eamque hodie ego ei eripio, restituenda est vero domino: si autem elapsa sunt horæ vigintiquatuor, licet non sit in castrò, aliòve loco, dum sit apud hostem in naui, exempli gratia, aut intra bellum, tunc cedit in dominium victoris. Antiqui Romani excipiebant equos & equas frænis assuetas, mulos onerarios, & alia similia. At consuetudo obtinuit, vt hæc quoque sint victoris, cui consuetudini standum, vt gentium iuri: quid autem sit in more positum, melius nouerunt ipsi Milites.

7. Sed post hæc scripta inueni Duallium in *2. 2. tract. de Charitate quest. 16. art. 5.* insurgere in leges suprâ citatas: vnde docet non posse bona capta à prædonibus, sicut à peregrinis, atque hostibus, esse ipsorum capientium: numquam enim ipsa in potestatem capientium transferunt, tum ratione Prædonum, cum etiam Militum respectu ipsorum Peregrinorum; & quod spectat ad legem illam, quam adfert Covarruias, non apparet adeò iusta; cum Princeps dominium vtile in bona suorum subditorum non habeat: adeò vt de iis ad arbitrium suum possit disponere. Fator quidem militibus, & aliis, qui hæc bona à Prædonibus & hostibus recuperarunt, concedendam esse compensationem pro laboribus & periculis, quæ subierunt: sed tamen ea suis dominis in Gallia, & multis aliis regionibus restituenda sunt. Accedit ius antiquum Romanorum *leg. hostes, & leg. latrones, ff. de captiuis*, quo expressè decernitur ea quæ prædones capiebant, non cessisse in dominium prædonum: idèdè que à quocumque postea recuperabantur, veris dominis erant restituenda. Quòd autem iure ipso abrepta ab hostibus, non essent restituenda: siquidem cedebant ipsis capientibus: nihilominus quando bellum est iniquum, non possunt ex iustitia esse capientium, quamuis ius ipsum generaliter loquatur: neque etiam quando in bello iusto à peregrinis; & hostibus capta sunt. Et hæc opinio videtur mihi multo tutior & iustior. Hucusque Duallius: sed sententia Covarruias, & aliorum est probabilis, & secuta in praxi.

8. Verùm nota eiusmodi privilegium solum concedi militibus ea bona hosti eripientibus: quare si præda ea alia ratione, verbi gratia, emptione, aut donatione ab hostibus accipiant, tenentur ea prioribus dominis restituere. Non nego tamen quando eiusmodi bona ab hostibus ita capta sunt, vt nulla sit spes recuperandi dominum ea posse recuperare, quamvis ex præsumpta eius voluntate licet ea vili pretio proventum muniter præda à militibus venditur) emere, etiam cum intentione, vt domino comparenti ipsaque repetenti ea restituat recepto pretio, quod pro iis dedit; quod cum huius, (qui aliter rem suam numquam fuisset recuperaturus) negotium vtiliter fecerit: & eundem ex voluntate eius prudenter præsumpta, ab eo necesse repetit. Quod notandum est pro Catholicis Hollandis, qui aliquando ex præda Indica aliqua a nautis emunt. Et hæc omnia docet Coninch. *disp. 31. de bello, dub. 7. n. 126.*

RESOL. XXXIV.

An omnes Milites alicuius Exercitus deprehensis Urbem, teneantur in solidum ad restitutionem in integrum?

Et an Dux teneatur ad totum, quod per Milites illatum damnus est? Ex p. 3. tr. 5. & Milic. 1. Rel. 87. alias 86.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent Syluius in *2. 1. D. de man. in Theol. mor. lib. 3. tract. 2. c. 6. n. 5.* qui citat Adrianum, Gabrielem, Caietanum, Sotum, Covarruiam, Angles, & Molinam. Hanc etiam opinionem docet Adamus Tannerus in *2. 2. D. Thomæ, disp. 4. q. 6. dub. 1. 4. n. 396.* quia singuli efficaciter, etiam non totaliter, ad totum damnus concurrunt, cum vnus alteri præstet fiduciam, auctoritatem, aut qualemcumque opem, nec vnus sine alii facinus aggredi ausus fuisset. Nec obstat si miles dicat, Etsi ego non interfuisset, nihilominus vrbs ab aliis direpta fuisset, nam ita omnes & singuli se excolare possunt, atque totus exercitus restituendi obligationem effugeret, quod falsum est.

2. Secundò, nihil iuvat, si idem milites le excusare vellent, dicendo, Etsi nos Duci non militati essemus, & ad iniustam direptionem non conuerti essemus, tamen alij non defuissent, à quibus idem damnus illatum fuisset; nam sicut illi alij tunc restituendi obligationem contraxissent, ita nunc de facto istos contrahere dicendum est.

3. His tamen non obstantibus ego supradictos milites non obligarem ad totam restitutionem; & ita hanc sententiam tenent Valquez *opusc. de restit. cap. 9. num. 35.* Petrus Nauarra *lib. 3. cap. 4. num. 53.* Nauarrus *cap. 17. n. 20.* Paludanus in *4. disp. 15. q. 2. art. 5.* & Lessius *lib. 2. cap. 13. dub. 4. n. 27.* vbi sic asserit, Miles gregarius non tenetur, nisi de damno, quod ipse in bello iniquo dedit, non autem ad totum illius belli. Non obstat, quòd singuli inuenerint ad iniquam expugnationem, & ingressum in urbem quia solum inuenerint faciendo partem suam, non autem procurando, vt alij suam in illo damno facerent aut urbem expugnarent; vnde sicut iste non est causa damni, nisi ratione partis quam ipse intulerit, ita non tenetur ad restitutionem, nisi pro sua parte. Sicut enim totus exercitus est causa damni, ita singuli iuant tantum partis, nisi aliaratione alios iuuauerint vel intulerint. Dux tamen tenetur ad totum, quod per milites illatum est, quia vel eos ad hoc direxit, vel si non direxit, saltem tenebatur ex officio impedire, ita Lessius, satis quidem probabiliter.

RESOL.